

STYLE CONGO

Heritage & Heresy

17.03.23 — 03.09.23

C I.II.III.IV. A
Culture — Architecture

www.civa.brussels
Kluisstraat 55
1050 Brussel

CIVA Kluisstraat 55, 1050 Brussel

Vernissage: 16 maart, 2023 om 19:00

Tentoonstelling: 17 maart - 3 september 2023

Style Congo. Heritage & Heresy verkent de politiek van culturele representatie en toe-eigening aan de hand van zowel hedendaagse artistieke en architecturale interventies als historisch materiaal uit de CIVA-collecties. De tentoonstelling, samengesteld door **Sammy Baloji**, **Silvia Franceschini**, **Nikolaus Hirsch** en **Estelle Lecaille**, brengt een visuele kroniek van de representatie van Congo op wereld- en koloniale tentoonstellingen die tussen 1885 en 1958 werden georganiseerd en neemt daarbij de art nouveau als ankerpunt.

De Belgische beweging – destijds ook wel “Style Congo” genoemd – viel samen met de exploitatie van Congo door Leopold II en weerspiegelt een wijdverbreide fascinatie voor “exotische” materialen en vormen. Als totaalkunstwerken illustreren de paviljoenen van deze wereld- en koloniale tentoonstellingen de synthese van de kunsten waarnaar het modernisme streefde. Niet alleen door de architecturale vorm en de toegepaste kunsten, maar ook door de fusie tussen de scenografie en de gepresenteerde collecties, wat een precedent schept voor opstellingen in etnografische musea. Door hun boeiende constructies en betoverende verwijzingen – die elk op hun eigen manier utopisch waren – droegen de paviljoenen een dubbel idee uit: Congo als lucratieve Afrikaanse kolonie en als plek voor creatie voor Belgische kunstenaars en architecten. Door zowel authenticiteit als vooruitgang te tonen, dienden ze als platform voor culturele propaganda en economische uitwisseling.

Hedendaagse artistieke en architecturale interventies in de tentoonstelling bevragen de canonieke geschiedenissen en de koloniale wortels van dit erfgoed, en daarmee de perceptie van gebouwen die iconen werden van de Belgische cultuur. Door de sporen van de kolonisatie in de stad Brussel en in het Congolese stadslandschap te onderzoeken, stellen ze een dekoloniale herschikking van de private en publieke ruimte voor, waarbij getracht wordt de marge van de geschiedenis te herschrijven naar het centrum.

In het midden van de tentoonstelling staat *Congolisation* (2023) van de Brusselse architectuurstudio **Traumnovelle**. Een installatie die belicht hoe Belgische architecten zich de Congolese materiële cultuur en natuur hebben toegeëigend en eruit geput hebben.

Traumnovelle toont dit aan de hand van een tijdlijn van de vertegenwoordiging van Congo op wereldtentoonstellingen. In een opstelling die doet denken aan een archiefopslag, wordt een selectie van historisch materiaal (voornamelijk uit de CIVA-collecties) geordend in een niet-lineaire chronologie die een mogelijke alternatieve toekomst voorstelt.

Extract uit: *Le Livre d'or de l'Exposition universelle et internationale Bruxelles 1935*, éd. Bruxelles, CIVA Collections, Brussels – Foto Dooms, L'Epi, A. Martin, Pévenage, E. Sergysels, Underwood.

Rondom de installatie van Traumnovelle ontdek je kunstwerken van **Judith Barry**, **Rossella Biscotti** en **Ruth Sacks** die bijkomende verbanden met verschillende historische paviljoenen blootleggen. In haar sculpturale werk *The Unmade Pavilion* (2022) verwijst Sacks naar het niet-gerealiseerde paviljoen van Victor Horta voor de Parijse wereldtentoonstelling van 1900. Biscotti's werk *Congo Congo Bruxelles Brussel* (2007) onderzoekt de koloniale topografie van de Wereldtentoonstelling van Brussel in 1935 door het Congopaviljoen en het paviljoen van de stad Brussel naast mekaar te plaatsen. Nog een ander paviljoen voor de Wereldtentoonstelling van Brussel te Tervuren in 1897, met inrichtingen door Paul Hankar, wordt aangehaald in Barry's video-installatie *The Work of the Forest* (1992), die het Europese kolonialisme in Afrika aan de kaak stelt als motor voor de accumulatie van rijkdom in België.

Peggy Butth, *Monument*, 2005, Courtesy of the artist and the FRAC Alsace Collection, France. Foto Mathieu Bertola - tentoonstelling *Incubus* bij FRAC Alsace

Het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika in Tervuren en zijn tentoonstellingsdisplays zijn het onderwerp van *Desire in Representation* (2004 - 2008) van **Peggy Buth**. Haar foto's tonen de ruimtelijke museale herschikkingen terwijl het museum worstelt met de vraag hoe het de culturele erfenis van Belgisch Congo moet weergeven.

Judith Barry, *Work Of The Forest*, 1992. Installation at the Berardo Museum, Lisbon, Portugal. Courtesy of the artist and le Fonds pour l'Architecture, Brussels

Het verband tussen het kolonialisme en de art nouveau wordt onderzocht door **Chrystel Mukeba** via een reeks fotografische portretten van Belgen met Afrikaanse roots in enkele van de meest iconische art-nouveaugebouwen van Brussel, zoals het Horta Museum en het Hotel Van Eetvelde. Door een symbolische herbestemming van dit beladen erfgoed voor te stellen, stelt het werk de vraag aan wie dit erfgoed vandaag toebehoort.

De historische erfenis is ook leesbaar in de polyfone installatie van **ayoh kré Duchâtelet**, *Ornaments and Crimes* (2023). Audiofragmenten en tekeningen incorporeren zowel fictie als een documentaire insteek in een futuristische dystopie die vorm krijgt in een “luisterzaal” en die de relatie tussen rechtvaardigheid, macht en koloniale geschiedenis in vraag stelt.

De exploitatie van de natuur en haar grondstoffen wordt onderzocht in de werken van **Daniela Ortiz** en van **Johan Lagae** en **Paoletta Holst**. Ortiz' schilderijenreeks *The Rebellion of the Roots* (2021) onderzoekt de oorsprong van botanische tuinen en serres die in de negentiende eeuw voor de werelddtentoonstellingen werden aangelegd en gebouwd.

De video-installatie van Lagae en Holst onderzoekt het werk van Edmond Leplae, de eerste directeur van de dienst landbouw van het Belgische Ministerie van Koloniën, die door verschillende gebieden in de tropen reisde om het huis van de kolonisator als sleutelinstrument voor een “mise en valeur” (exploitatie) van de kolonie te kunnen vooropstellen.

Tot slot ontwierp **Jean Katambayi Mukendi** speciaal voor deze tentoonstellingsruimte een installatie die de economische, stedelijke, industriële en architecturale ontwikkeling onderzoekt die de Wereldtentoonstelling van 1931 in Elisabethstad (Lubumbashi) in het vooruitzicht stelde. Door het prisma van diepe ontgoocheling en sceneert hij verschillende door gloeilampen bezielde voorwerpen van metaalafval, waarmee hij de toverachtige elektriciteit symboliseert die niet tot het verwachte mirakel heeft geleid.

Met werk van Judith Barry, Rossella Biscotti, Peggy Buth, ayoh kré Duchâtelet, Jean Katambayi Mukendi, Johan Lagae en Paoletta Holst, Chrystel Mukeba, Daniela Ortiz, Ruth Sacks en Traumnovelle.

Met geselecteerde werken van Ernest Acker, Alfred Bastien, Victor Bourgeois, Joseph Caluwaers, Albéric Collin, Jacques Cury, Pierre de Vacleroy, Arthur Dupagne, Jean-Jules Eggericx, Paul Hankar, Georges Hobé, Victor Horta, Henry Lacoste, Fernand Leroy, Edmond Leplae, Paul Mathieu, René Pechère, Fernand Petit, René Schoentjes, Gustave Serrurier-Bovy, Henry Van de Velde

Chrystel Mukeba, *Agnès Kena Maison Horta*, 2022, Courtesy of the artist

Publiek programma

Het publiek programma is een samenwerking tussen KANAL – Centre Pompidou, La Cambre, Brussels 2030 en CIVA.

21 maart

Sandrine Colard: Bodys Isek Kingelez's "Extreme Maquettes": A Creole Envisioning of Decolonial Monuments

29 maart

Decolonizing Public Space

Françoise Vergès met Alexandre Chevalier, Georgina Dibua, Salomé Ysebart, Yasmina Zian (I leden van de werkgroep Vers la Décolonization de l'espace public en Région de Bruxelles-Capitale), Sammy Baloji, Phillip Van Den Bossche, Eric Van Hove.

25 april

Debora Silverman: Style Congo, "Art Nouveau, Art of Darkness"? Reflections on Reclaiming Belgium's Imperial Modernism

25 mei

Whose Heritage? Unsettling the Archives and collections

In samenwerking met Som●m●e Of Us.

Met: Sepake Angiama (Iniva London), Lotte Arndt (Technische Universität Berlin), Clémentine Deliss, Jessica De Abreu (Black Archives Amsterdam), Samia Henni (Cornell University), Jonelle Twum (Black Archives Sweden), Hannah Ishmael (Black Cultural Archives, UK)

30 juni

Onafhankelijkheidsdag Congo

Dekoloniale rondleiding door de stad met François Makanga en een performance door Yannos Majestikos

31 augustus

Boekvoorstelling van *Style Congo: Heritage & Heresy* (een uitgave van CIVA en Spector Books)

Datum nog te bevestigen

Boekvoorstelling van Ruth Sacks, *Congo Style: From Belgian Art Nouveau to African Independence* (een uitgave van The University of Michigan Press)

Andere sprekers van het publiek programma zijn onder meer: David Adjaye, Jorge Otero Pailos, Mabel O. Wilson

Samen met de tentoonstelling en de bijhorende publicatie, zullen CIVA en e-flux onder de titel *Appropriation* een reeks essays uitgeven.

Artistiek directeur: Nikolaus Hirsch
Secretaris-generaal: Jeremy Uhr

Pers: Guillian Venlet, g.venlet@civa.brussels, +32 2 642 24 61

Een tentoonstelling georganiseerd door CIVA en Twenty Nine Studio. In samenwerking met KANAL – Centre Pompidou, in het kader van het project Living Traces.

C I.II.III.IV. A
Culture — Architecture

**LIV
ING
TRA
CES**

T W E N T Y
STUDIO & PRODUCTION
N I N E